

יומא דף סג

תנו רבנן: **שני שעירי יום הכיפורים ששחטן בחוץ** (האם חייב אם שחטו את הבהמה מחוץ לעזרה)

עד שלא הגריל עליהן - חייב על שניהם, משהגריל עליהן - חייב על של שם, ופטור על של עזאזל.

קושי: **עד שלא הגריל עליהם חייב על שניהם** למאי חזו? (שעיר לה' אינו ראוי בגלל שחסר מעשה הגרלה ושעיר לעזאזל אינו ראוי כי אפילו בסופו של דבר לא נקרב)
תירוץ: אמר רב חסדא: הואיל וראוי לשעיר הנעשה בחוץ.

קושי: ומאי שנא לשעיר הנעשה בפנים דלא - דמחוסר הגרלה, לשעיר הנעשה בחוץ נמי לא חזי - דמחסרי עבודת היום!

תירוץ: קסבר רב חסדא: אין מחוסר זמן לבו ביום.

דן שיוצא מדברי רב חסדא בעקבות דברי רב יהודה בשם רב: אמר רבינא: השתא דאמר רב חסדא מחוסר הגרלה=מחוסר מעשה, הא דאמר רב יהודה אמר שמואל: "שלמים ששחטן קודם שנפתחו דלתות ההיכל - פסולין, שנאמר (ויקרא ג') **וּשְחַטוּ פֶתַח אֹהֶל מוֹעֵד** - בזמן שהוא פתוח, ולא בזמן שהוא נעול." שחטן בחוץ קודם שנפתחו דלתות ההיכל - פטור. מאי טעמא - מחוסר פתיחה=מחוסר מעשה.

קושי על רב חסדא: ומי אית ליה לרב חסדא **הואיל**, והאמר רב חסדא: פסח ששחטו בחוץ בשאר ימות השנה:

דברי רב חסדא	דברי רב חסדא	הקושי:
לשמו (על שם פסח – לא יכול להיקרב כי אין חיוב פסח)	שלא לשמו (על שם שלמים – ונקרב כשלמים)	טעמא - דשלא לשמו, הא סתמא לשמו הוא, ופטור - ואמאי? לימא: הואיל וראוי שלא לשמו בפנים!
פטור (כי אינו ראוי לקרבן)	חייב (כי ראוי להיות קרבן שלמים)	

תירוץ: הכי השתא! התם - בעי עקירה, האי לא בעי עקירה.

יש שמייחסים דברי רב חסדא לרבה: רבה בר שימי מתני להו בדרבה, וקשיא ליה דרבה אדרבה, ומשני כדשנינן.

פסח ששחטו בחוץ בשאר ימות השנה

רב חסדא	רב דמי בשם רבי ירמיה בשם ר' יוחנן	רב חסדא	רבין בשם רבי ירמיה בשם רבי יוחנן
שחטו לשמו	פטור	שחטו לשמו	חייב
שחטו לא לשמו	חייב	שחטו לא לשמו	חייב
קושי	טעמא - דשלא לשמו, הא סתמא לשמו הוא, ופטור - ואמאי? לימא: הואיל וראוי שלא לשמו בפנים!	בשלמא לשמו - דהא לא חזי ליה, אלא שלא לשמו - אמאי? הא חזי שלא לשמו בפנים!	ואפילו לשמו? והתנן: מחוסר זמן, בין בגופו בין בבעלים. ואיזהו מחוסר זמן בבעלים - הזב והזבה והיולדת והמצורע שהקריבו חטאתם ואשמים בחוץ - פטורין, עולותיהן ושלמיהן בחוץ - חייבין , ואמר רב חלקיה בר טובי: לא שנו (שפטור) אלא לשמו, אבל שלא לשמו - חייב. לשמו מיהא פטור, אמאי? נימא: הואיל וראוין שלא לשמו בפנים!
תירוץ	פסח בעי עקירה - פסח בעי עקירה - פסח בעי עקירה - פסח בעי עקירה	פסח בעי עקירה - פסח בעי עקירה - פסח בעי עקירה	התם - בעי עקירה, הכא - פסח בשאר ימות השנה שלמים נינהו.

אמר מר: **משהגריל עליהן - חייב על של שם, ופטור על של עזאזל.**

מקור לכך שהשוחט שעיר לעזאזל בחוץ פטור: **תנו רבנן: אי' אי' מכית 'שרא' אשר 'שחט שור או כש' או ע' כמחנה או אשר 'שחט מחוץ למחנה וא' פתח אה' מוע' ז'א הכי'א ד'קרי' קרבן ז'ה'.** אי קרבן - שומע אני אפילו קדשי בדק הבית שנקראו קרבן, כענין שנאמר (במדבר לא) **וקרב את קרבן ה' תלמוד לומר (ויקרא יז) וא' פתח אה' מוע' ז'א הכי'א כל הראוי לפתח אהל מועד - חייב עליו בחוץ, כל שאינו ראוי לפתח אהל מועד - אין חייבין עליו בחוץ.** (מיעט קדשי בדק הבית וכל מה שלא בא לפתח אהל מועד)

אוציא אלו שאין ראויין לפתח אהל מועד, ולא אוציא פרת חטאת ושעיר המשתלח שהוא ראוי לבוא אל פתח אהל מועד! **תלמוד לומר ז'ה' - מי שמיוחדין לה', יצאו אלו שאין מיוחדין לשם.** (מיעט אלו שלא מיוחדים לה' כמו פרה אדומה ושעיר לעזאזל)

סתירה בין זה למקור אחר: ולה' להוציא הוא? ורמינהו: (ויקרא כב)

ונוי' השמי' והז'א' ו'ר'א' ד'קרבן אשה ז'ה' - אלו אישים (איסור הקטרה על האש לפני היום השמימי של חיי הבהמה)

מנין שלא יקדישנו מחוסר זמן, תלמוד לומר קרבן

ז'ה' לרבות שעיר המשתלח! (איסור גם על דברים שלא מקטירים - כגון שעיר לעזאזל - לה' בא לרבות ולא למעט שעיר המשתלח)

פתרון הסתירה: אמר רבא: **התם מענינא דקרא, והכא מענינא דקרא.**

התם ד**א' פתח** לרבות שעיר לעזאזל, **ז'ה'** להוציא.

הכא ד**אשה** להוציא שעיר לעזאזל, **ז'ה'** לרבות.

קושי על הברייתא על מחסור זמן: טעמא - דרבי רחמנא, הא לא רבי - הוה אמינא: שעיר המשתלח קדוש במחוסר זמן. והא אין הגורל קובע אלא בראוי לשם! (כלומר אי אפשר להיווצר מצב ששעיר לעזאזל יהיה מחוסר זמן כי זה עולה בגורל יחד עם שעיר שיעלה לה')

תירוץ 1: אמר רב יוסף: הא מני - חנן המצרי היא. דתניא, **חנן המצרי אומר: אפילו דם בכוס - מביא**

חבירו ומזווג לו. - יש מקרה שמביאים שעיר בלי הגרלה

דחיית התירוץ: אימר דשמעת ליה לחנן המצרי דלית ליה דחויין, דלית ליה הגרלה מי שמעת ליה? דילמא מייתי ומגריל!

תירוץ 2: אלא אמר רב יוסף: הא מני - רבי שמעון היא, דתניא: **מת אחד מהן - מביא חבירו שלא**

בהגרלה, דברי רבי שמעון.

תירוץ 3: רבינא אמר: כגון שהומם וחיללו על אחר.

ויקרא פרק כב פסוק כב

עֲנֵת או שְׁבוּר או חָרוץ או יִבֵּלֶת או גָּרַב או יִלְפֵת לא תִקְרִיבוּ אֵלָהּ לֵה' וְאִשָּׁה לֹא תִתְּנוּ מֵהֶם עַל הַמִּזְבֵּחַ לֵה':

מקור לדבריו ששעיר לעזאזל שהומם פסול:

דתניא:

ואשה ז'א תתנו מהם - אלו החלבים,

אין לי אלא כולן, מקצתן (כלומר כזית אבל הכל) מנין - תלמוד לומר מהם.

מפכה - זו זריקת דמים,

ז'ה' - לרבות שעיר המשתלח.

הסבר למה יש צורך בשתי דרשות נפרדות גם במחוסר זמן וגם במום להכניס שעיר לעזאזל: ואיצטריך למיכתב בעל מום, ואיצטריך למיכתב מחוסר זמן. דאי כתב רחמנא מחוסר זמן - משום דלא מטי זמניה, אבל בעל מום דמטי זמניה - אימא לא. ואי כתב רחמנא בעל מום - משום דמאיס, אבל מחוסר זמן דלא מאיס - אימא לא, צריכא.